
Aspekten van het zonschap (slot)

J.G.Bulthuis

Door het evangelie van Jezus Christus biedt God de mens een manier van leven aan. Een leven in de gestalte Gods. Iedereen mag op dit wondermooie liefdesaanbod vrijmoedig ingaan door geloof. Wat er dan gaandeweg aan innerlijk goddelijk leven in de gelovige gaat ontwikkelen, zal geleidelijkaan zijn handel en wandel gaan bepalen. Er ontstaat zodoende een levenswijze 'als van God'. Zo levert het evangelie de rijpe vrucht op waartoe het ons gepredikt is. Het woord dat van Hem uitging en door de Zoon ons verkondigd is, keert niet als woord, leer of theorie terug tot Hem, maar als eeuwig levende mensen Gods. Woord en daad, leer en leven, vormen een onverbreekelijke en logische eenheid. Het spreken over zonschap beoogt een daadwerkelijk gaan wandelen zoals Jezus gewandeld heeft. Hierin zal God verheerlijkt worden.

Liefdeleven

In deze artikelen over zonschap is uitvoerig het liefdehart beschreven. Het woord Gods is er immers op gericht een innerlijke hoedanigheid van enkel positiviteit en goedheid te bewerkstelligen in de harten der gelovigen. Deze hartegesteldheid is echter niet alleen bedoeld om de mens in zichzelf in de gestalte Gods te doen zijn. Ze zal tevens een bron en motor zijn die hem steeds weer aanzet om als God te willen functioneren. Anders gezegd: een praktisch liefdeleven te leiden vanuit het liefdehart. Dat is liefdedaden verrichten vanuit innerlijke barmhartigheid. Dit dus niet als een opgelegde plicht, maar als een vanzelfsprekend gevolg van de

De geest van het evangelie

persoonlijheidsvernieuwing door de geest van het evangelie. Het voortdurend hameren op de liefdedienst aan de naaste heeft immers weinig opgeleverd, omdat de harten zèlf niet voldoende gegroeid waren in de liefde Gods. Vandaar ons hoofdaksent in deze studies allereerst op de ontwikkeling van het liefdehart.

Hiermee wordt niet gezegd dat het een na het ander komt. Bij de toenemende innerlijke vorming in liefde zal tegelijkertijd vorm gegeven dienen te worden aan het liefdeleven, het liefdegedrag en de liefdewerken. Dat gaat samen op.

Om misverstanden te voorkomen is het goed om bovenstaande uitdrukking even toe te lichten voor we verder gaan met ons onderwerp. Het woord **geest** dat hier gebruikt wordt, heeft niet de betekenis van engel of demon of menselijke geest e.d. Er wordt iets totaal anders mee bedoeld. Het is een spreekwijze om aan te duiden **het geheel van ideeën, gevoelens, neigingen, bedoelingen en sfeer** van/in het evangelie. In algemene zin wordt dit woord ook op deze wijze gebruikt voor kenmerken van een persoon, een volk, een bepaalde tijd. Bv. in iemands geest handelen, de geest van het Nederlandse volk, de geest des tijds, naar de geest der wet handelen. Paulus heeft het over de **geest van het denken**. Deze term zullen we in komende studies nog vaker tegenkomen.

Gezindheid

Het liefdehart heeft een onweerstaanbare invloed en uitwerking op de persoonlijkheid, het karakter, de geaardheid en gezindheid van de gelovige. Hij blijft niet dezelfde, maar verandert naar Jezus' beeld. Hoewel ieder mens zijn eigen specifieke eigenschappen behoudt, worden deze doordrenkt met barmhartigheid, zachtmoedigheid, nederigheid, eenvoud, onbaatzuchtigheid, vriendelijkheid, geduld, zelfbeheersing, goedheid, positiviteit, lankmoedigheid en vrede. De vrucht van de Geest (Gal.5:22). Dit is de gestalte Gods in de strikte zin des woords. Deze tooi van de persoonlijkheid typeert als eerste karakteristiek het volwassen zoonschap. Deze mentaliteit, die in Jezus

Diepgang

Christus volmaakt, volledig en optimaal ontwikkeld was, dient ook ons aller gezindheid te worden. Blijvend en onder alles. Dat uit te werken is de eerste opdracht, het eerste werk Gods, het eerste gevolg van het liefdehart. Deze gesteldheid is een vrucht waar de gelovige zèlf het eerst van geniet (2 Tim.2:6).

De gezindheid van een mens is bepalend voor zijn hele doen en laten. Indien gelovigen meer en meer doortrokken worden van bovengenoemde instelling, zal dat dus richting geven aan hun gedrags- en handelwijze. Het een volgt weer uit het ander. Dit proces van oorzaak en gevolg is dus eigenlijk het volgende: het evangelie verwekt het liefdehart, het liefdehart leidt tot de liefdementaliteit, deze voert tot het liefdeleven, en dit brengt de concrete liefdedaden voort (1 Joh.3:18).

Waar deze fasen te snel en te oppervlakkig doorlopen worden, zal het verrichten van de liefdewerken kortstondig duren of willekeurig geschieden, bij vlagen of wanneer het uitkomt, zonder volharding en incidenteel. Bij Jezus echter was het structureel, blijvend, volwaardig, zinvol, succesvol en volwassen. Dat is een tweede kenmerk van gerijpt zoonschap. Wat in de Zoon was, kwam als een stroom van levend water naar buiten. De stroom werd gevormd door zijn werken die van Hem uitgingen, zoals prediking, handoplegging, wonderverwekkende bevelen, pastorale gesprekken. In deze werken was de kracht Gods, het leven Gods dat de mensen op het spoor der waarheid zette, en hen bevrijdde, genas, opbouwde en vormde. Dit alles met een volmaakt resultaat bij hen die erop ingingen.

Dat zo iets bij Hem mogelijk was (en nog steeds is), kwam door zijn geestelijke diepgang. De Heer werkte niet met enkele kreten of goedkope effecten. In Hem was Gods leven uitgegroeid tot volle wasdom. Het was belegen, verwerkt, eigen gemaakt. Een situatie die ook ons wordt voorgehouden in het evangelie (bv. Ef.4:13,16b). Wij zullen niet een schijngodsvrucht etaleren, maar de ware manifesteren (2 Tim.3:5a; 1 Tim. 3:16).

Groei

Jezus leerde deze gang van zaken o.a. in Matteüs

5:14-16; 7:24,25; en 12:35a. Indien je werkelijk licht bent in de Heer, word je tot een licht. En dat mag niet verborgen blijven. Dit is in beeldspraak gesproken. Het licht staat voor het leven van God in de zonen Gods (Joh.1:4b). Dat leven groeit in elke gelovige die zich trouw en volhardend houdt aan de waarheid (Ef.4:15). Het vraagt geloof om daar de tijd voor te durven nemen en je energie in te steken. Wie door visie en geloof werkelijk overtuigd is van deze weg, haast zich niet (Jes.28:16b). Het christendom, helaas ook al binnen het charismatische deel ervan, is machteloos door haast. Verschillende bijbelteksten worden gebruikt om de gelovigen zo snel als maar mogelijk is aan te zetten tot de naar buiten tredende werken, bv. evangelisatie en zending. Maar bij oppervlakkigheid in groei en vorming zullen de vruchten dienovereenkomstig zijn. Hetgeen de geschiedenis bewezen heeft.

Om een blijvend bouwwerk op te richten dient er een hecht fundament gelegd te worden. Deze basis is een mate van innerlijke rijpheid in kennis en een daarmee gepaard gaande stabiele levenswandel in Christus. Dan zullen de winden en stromen van de vijand het niet vroeg of laat doen instorten.

Wanneer er werkelijk een schat in het hart is opgebouwd die resulteert in liefde, heiliging en vorming van ons persoonlijk leven, zal die naar buiten komen. Ongeforceerd, ongedwongen, levensvatbaar en vrucht opbrengend.

Dienen

De liefde in Jezus leidde tot een dienstbaar leven. Hij getuigde: *"De Zoon des mensen is niet gekomen om Zich te laten dienen, maar om te dienen"* (Marc.10:45a). Dit is de uiterste konsekventie van de werking van goddelijke liefde in zonen Gods. Daar leidt het altijd naar toe: *Hieraan hebben wij de liefde leren kennen, dat Hij zijn leven voor ons heeft ingezet; ook wij behoren dan voor de broeders ons leven in te zetten* (1 Joh.3:16). Het vormt de toets voor volwassen zoonschap.

Jezus zette zijn leven in voor de schapen (Joh.10:11,15b). Drie en een half jaar heeft Hij dat gedaan voor hen die Hem nodig hadden en hen die Hem volgden (Mat.9:35,36; Joh.17:12). Hij diende hun belang. Daarin

De geest van het denken

het allermeest hun geestelijk welzijn, maar waar nodig ook het stoffelijke. Hij ging rond, goedgevoelend, in elk opzicht.

Deze dienstbaarheid was geen gevolg van door buitenaf opgelegde bevelen van God. Zo willen sommige christenen wel eens spreken: je móét liefhebben, je móét dit of dat doen, je móét... Het woord 'behoren' uit 1 Johannes 3:16 bedoelt dat evenmin. We kunnen er niet genoeg op wijzen dat een dergelijke (oud testamentische) benadering niet past bij de nieuwe schepping in Christus (Ef.2:10). Alle aspecten van zoonschap groeien, vanuit het leven Gods dat in de harten aanwezig is, uit tot eigenschappen van de persoonlijkheid van zonen! Niets opgelegd, aangeplakt, verplicht, wettisch, vormelijk, nageaapt, e.d., maar één geest met de Here worden. Menselijke natuur en goddelijke natuur tot één in de gelovige, en dat volledig, volwassen, eeuwig.

Dienen is een wijze van leven die ontspruit uit de geest van het vernieuwde denken van de mens Gods (Ef.4:23). Alles wat van de Heer uitgaat en tot ons komt en door ons wordt gekend en aanvaard, beoogt iets uit te werken van de goddelijke mentaliteit, instelling, houding en sfeer. Wanneer woorden Gods slechts als leerstellingen op zichzelf blijven in ons verstand, missen ze hun doel waartoe ze uitgezonden werden. Steeds weer zoeken zij de kern van ons wezen te bereiken om daar een verandering, vernieuwing tot stand te brengen die onze gehele persoonlijkheid doortrekt en gaat bepalen (Rom.12:2b; Hebr.4:12). Onze denkwereld die zo sterk leidinggevend is aan onze wandel wordt dus in het goede geval meer en meer vervuld van een goddelijke gesteldheid en levensvisie. De geest van ons denken groeit toe naar de geest van het Christus-denken. Dit wordt gekenmerkt door dienstbaarheid in onbaatzuchtigheid en ongeveinsdheid. Deze welt als vanzelfsprekend op uit het innerlijk.

Het komt nog te veel voor dat gelovigen wèl een bepaalde kennis hebben in theoretische zin, maar de geest van hun denken is nog onvoldoende erdoor beïnvloed, dus veranderd. Het gaan hanteren van bijbelse 'opdrachten' (1Joh.4:21) komt dan geforceerd over en

Hoe niet

houdt kort stand.

De liefde is in staat elke ik-gerichtheid te doorbreken, en daarmee dus het zondige egoïsme. Deze ziekelijke zelfzorg wordt bij velen wel veroorzaakt door de werkingen van de geest van verwerping, zoals vreesachtigheid, bezorgdheid of een moeilijke jeugdtijd, maar dat mag geen ekskuus zijn om onveranderd te blijven. Indien volwassen zoonschap nagestreefd wordt, zal dat alles opgeruimd moeten worden om in de conditie te komen voor een dienstbaar leven. Het is überhaupt voor de gemeente van Jezus Christus een hoofdpoddracht om de heiligen toe te rusten tot dienstbetoon (Ef.4:12a).

Als we Jezus en zijn leer serieus nemen, dan is ook de levenswijze van 'de kool en de geit sparen' onjuist. Het komt er hierbij op neer dat men bereid is te dienen, maar zonder dat het eigen leven te kort komt. De schaapjes op het droge krijgen en ook wat voor anderen doen. Zolang het eigen belang nergens in het gedrang komt, is er een zekere mate van dienstbaarheid op te brengen. Men houdt daarbij eigenlijk een slag om de arm. Komt men namelijk op een zeker ogenblik niet genoeg aan z'n eigen trekken, dan houdt de dienstbaarheid op. Nogmaals, dit valt niet te rijmen met wat de Heer ons leerde en voorleefde. Men leze bv. eens Lucas 6:27-35; 14:12-14.

Ten slotte zij nog vermeld dat dienstbaarheid om eigen baat (Fil.1:17) helemaal niet uit de gezindheid van de Geest komt. Dienen om op te vallen, om geprezen te worden, om eigen kleinheid te compenseren, om bijzonder te zijn in de ogen van anderen, om invloed te doen gelden, enz... is uit de boze. Jezus wees dat duidelijk af in o.a. Mat.6:1-4. Zonen zoeken geen eer van mensen, laten zich niet roemen, maar weten dat wat zij aan liefdewerken verrichten voortkomt uit wat Hij in hen bewerkt. Ze zijn op dit punt onnutte slaven en doen slechts wat hen is opgedragen. De gulden regel is zijn woord: *Geeft het om niet* (Mat.10:8b).

Rugdekking

Bij de beoefening van dienstbaarheid aan de naaste

vanuit het zuivere liefdehart weet de gelovige dat hijzelf niets te kort komt (Ps.37:23-26; Ps.112:5,6; Mat.6:33). Niet dat deze beloften zijn motief vormen tot dienstbetoon, maar de rechtvaardigen die Gods beeld willen dragen in praktische zin worden door hun hemelse Vader gekend en Hij laat het hen aan niets ontbreken (Luc.22:35). Ze zijn ontslagen van zorg en inspanning om hun eigen bestaan veilig te stellen, zodat zij zich ongedeeld kunnen wijden aan een christuswandel in dienstbetoon. De Heer geeft rugdekking (2 Tim.2:4). Hij/zij die een ander zoogt, dat is laaft, voedt, verzorgt, wordt door Hem zachtens geleid (Jes.40:11c). De dienst van de Heer, het leven Gods voor mensen, de navolging van Christus, is een feest, omdat dit het ware, eeuwige leven is waartoe wij geschapen zijn. Het past volledig bij de mens. Wie in de wil van de Vader is, ervaart de grootste en diepste levensvreugde.

Tweedeling

Wie vanuit het liefdehart leeft, wandelt in de gezindheid van de Geest. En wie door die Geest geleid wordt, is een zoon van God (Rom.8:14). Voor dezulke zijn voorschriften, regels en opdrachten overbodig. De wet des levens is immers in hun verstand en hart geschreven, en zij leven uit dat hart. Dit is één van de grote verschillen met het oude verbond. Als in het nu volgende een aantal voorbeelden genoteerd worden van liefdewerken, wordt daarmee geen verplichte opdrachtenlijst in handen gedruwd waarmee en waarbinnen we aan de slag moeten. De opsomming is slechts bedoeld om niet het risico te lopen voor sommigen vaag te blijven in de bespreking van liefdewerken.

De vele praktische mogelijkheden om de naaste te dienen zouden in twee categorieën ingedeeld kunnen worden: de geestelijke en de natuurlijke werken. Onder de eerste term verstaan we die activiteiten die het geestelijke heil van de ander trachten te bevorderen. Onder de tweede term valt de hulpverlening voor het dagelijks bestaan. Met nadruk vermelden we deze laatste vorm van liefdedienst, daar die wel eens vergeten wordt door een overtrokken, eenzijdig bezigzijn met geestelijke zaken. Vandaar ook de nuchtere opmerking

De heilswerken

van Johannes dat wie zelf een bestaan heeft in de wereld en zijn broer gebrek ziet lijden, zijn binnenste niet voor hem mag toelaten. Anders blijft de liefde Gods niet meer in hem (1 Joh.3:17). Kan het duidelijker? Het is door alle eeuwen heen tot nu toe een grote aanfluiting geweest als christenen de mond vol hadden over God, en hun naaste lieten kreperen. God kent echter de zijnen, ook zij die de kleinen een beker koud water bieden (Mat.10:42). In het laatste oordeel is deze vorm van barmhartigheid naar de naaste de maat waarmee recht wordt gesproken (Mat.25).

De werken die het zieleheil van de naaste beogen, zien we in de bijbel geïnventariseerd in o.a. Romeinen 12:6-8; 1 Korintiërs 12:8-10 en 28-30; Efeziërs 4:11. Ze worden wel de 'geestelijke gaven' en de 'ambten' genoemd. Het geeft een heenwijzing naar alle handelingen die het heil Gods openbaar maken, op anderen overdragen, bij anderen bevorderen, e.d. De Heer wil daarbij velen inschakelen, een ieder naar zijn bekwaamheid, aanleg, talenten, dus gaven. Er is door de Schepper een grote variëteit aan talent ingeschapen, zodat niet iedereen hetzelfde kan en doet. In deze veelkleurigheid komt de wijsheid en kundigheid van Hem mede tot uitdrukking. Hiermee wordt tevens eenzijdigheid voorkomen (1 Kor.12:19). Daarom schrijft Paulus: Zijn soms allen... (1 Kor.12:29).

In de plaatselijke gemeente is en doet dus niet iedereen alles. Er zijn leraren, herders, leiders, enz. werkzaam in wat wij de ambten noemen. Maar tijdens de samenkomsten kan en wil de Geest ook door middel van andere leden werken tot opbouw van allen (1 Kor. 12:7-11).

In een gezonde gemeente zullen de leden elkaar dagelijks onderling geestelijk ondersteunen, indien dit voor deze of gene noodzakelijk blijkt. Bemoediging, voorbede en raadgeving hebben hierin een zegenrijke functie. Buiten de gemeente zal iedere gelovige een getuige van Jezus zijn en in al z'n doen en laten Hem niet verloochenen. Getuigen doe je al door je heilige wandel, maar kan mede vorm krijgen in het woordgetuigenis waardoor de naaste bekend gemaakt wordt met het evangelie.

Hulpverlening

Kort gezegd zijn de heilswerken die werken die Jezus zelf deed: getuigen, prediken, onderrichten, profeteren, adviseren, genezen, boze geesten uitdrijven, voorbede, leiden. Het zijn juist deze werken die voortspruiten uit het kennen van en leven met het evangelie van het Koninkrijk der hemelen.

Het natuurlijk bestaan in deze wereld staat voortdurend onder druk van de boze geesten. Vandaar dat we elkaar dienen te helpen als de nood aan de man komt. Deze hulp wordt wel de 'werken der barmhartigheid' genoemd. Deze worden ook gekend en beoefend door vele humanisten en christenen uit de traditionele kerken. Denk maar eens aan grote financiële acties voor hongerenden en verdrukten. Mensen zoals dr. Albert Schweitzer die in de binnenlanden van donker Afrika zijn medisch werk verrichtte, en moeder Theresia die de paria's uit de goten van Calcutta verzorgt, zijn hierin velen ten voorbeeld.

Voor God en de naaste in nood echter is de onderlinge hulpverlening die niet in de kranten wordt vermeld van even groot belang. Er is een keur aan mogelijkheden: huishoudelijke hulp bij ziekte, het aanbieden van een lift bij vervoersproblemen, financiële ondersteuning bij gebrek, kinderopvang, bejaardenzorg, gastvrijheid voor eenzamen, enz. In onze gemeente zullen wij toezien op elkaar en op dit terrein dienen en helpen waar dit nodig is. Ook in onze huidige maatschappij met zijn vele goede sociale voorzieningen mogen wij leniging van natuurlijke noden niet zondermeer alleen overlaten aan 'de instanties die er voor zijn aangesteld', en ons op die manier onttrekken aan de naaste. Er is – helaas – nog nood genoeg. De overheid kan het alleen niet aan. *Laten wij dus, daar wij de gelegenheid hebben, doen wat goed is voor allen, maar inzonderheid voor de geloofsgenoten* (Gal.6:10). Zo kunnen wij als kinderen Gods de aard van onze hemelse Vader en van onze gezegende Christus, die ook de onze aan het worden is, vrucht laten dragen in de werken van barmhartigheid. De wereld zal dan aan deze broederliefde zien dat wij werkelijk uit God zijn en Hem verheerlijken (Mat.5:16).

Wijsheid

Betekent een dienstbaar leven slaaf zijn van de naaste? Neen. De naaste heeft niet zondermeer naar eigen goeddunken te beschikken over zijn broeders en zusters. Liefde bezit wijsheid en onderscheiding. De die naar mag zich niet laten manipuleren, misbruiken en uitbuiten door de naaste. Op een ander parasiteren mag onder gelovigen niet voorkomen. Men zal steeds te rade gaan bij de wijsheid om te weten hoe te handelen. Eerlijkheid en zuiverheid zullen garant staan voor het proces van vraag en aanbod voor hulp in deze.

Een chinees spreekwoord luidt: Heeft iemand honger? Geef hem een vis. Heeft hij morgen weer honger? Leer hem dan vissen. Bedoeld wordt: maak de mens mondig, zelfstandig, actief, vaardig en volwassen (Ef.4:14,15). Een oneindige hulpverlening – geestelijke zowel als natuurlijke – brengt geen zonen Gods voort. Broederhulp dient slechts om mensen uit de misère te halen en in het zadel te helpen. Gaat men hierin door een overdreven en sentimentele instelling te ver, dan ontstaan er luie, passieve, verwende en onvolgroeide christenen. Gezonde hulp tracht het leven van de naaste weer leefbaar te maken. Dan zal opvoeding en vorming door het evangelie meer en meer de hulpverlening kunnen vervangen, zodat zij in staat zijn steeds meer zelf hun boontjes te doppen. Zonen Gods zijn immers mondige christenen.

Als Hij

De onderlinge liefde met de daad, die aan onze broeders en zusters verricht wordt maar uiteindelijk ook aan allen (2 Petr.1:7), heeft Jezus ons mede opgedragen met het oog op zijn heengaan. Zolang Hij bij de zijnen was, zorgde Hij voor hen (Joh.17:12). Nu Hij niet meer in deze wereld is maar opgenomen in de hemel (Hand.3:21a), dienen wij voor elkander te zorgen. Daarom spreekt Jezus vooral over deze liefdeband voor zijn heengaan. Nu Hij niet meer in het vlees onder ons woont, kan Hij ook niet meer in direkte zin voor ons zorgen. Onze liefdedienst heeft de plaats overgenomen van zijn dagelijkse liefdedienst destijds. *Gelijk Hij is, zijn ook wij in deze wereld* (1 Joh.4:17b). Wij zijn elkaars hoeder. Wij zullen gelijkelijk zorgdragen voor elkaar (1 Kor.12:25). Elke liefdedaad aan de naaste is de kris-

tallisatie van het liefdehart en een daad aan Jezus. Leven uit deze liefde zal deze wereld veranderen. Zo alleen wordt Gods hart aan zijn schepping geopen- baard. Dat willen zijn zonen Hem bereiden!